

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV AKADEMIE VĚD ČESKÉ REPUBLIKY V BRNĚ

STUDIE A KRÁTKÉ CLÁNKY

PŘEHLED VÝZKUMŮ 46

ISSN 1211-7250

ISBN 80-86023-71-0

130115280

PŘEDNÍ ZPRAVY O BRNĚ
NA STARÉM MĚSTĚ V LIDOVĚ A MĚSTSKÉ PAMÁTKY
K ASPEKTŮM VÝVOJE MĚSTA BRNĚ

PŘEDNÍ
VÝZKUMY

BRNO
1998

93 95458

BRNO 2005

PŘEHLED VÝZKUMŮ

Recenzovaný časopis, vydává Archeologický ústav Akademie věd České republiky Brno.
Peer-reviewed journal published by the Institute of Archaeology, Brno.

Předseda redakční rady
Head of editorial board

Pavel Kouřil

Redakční rada
Editorial board

Herwig Friesinger, Václav Furmánek, Janusz K. Kozłowski,
Alexander Ruttikay, Jiří A. Svoboda, Ladislav Veliačik

Odpovědný redaktor
Editor in chief

Jaroslav Tejral

Výkonná redakce
Assistant Editors

Dana Gregorová, Balázs Komoróczy, Rudolf Procházka,
Lubomír Šebela, Petr Škrdla

Adresa redakce
Address

Archeologický ústav AV ČR
Královopolská 147, 612 00 Brno
E-mail: pv@iabrno.cz
<http://www.iabrno.cz/3cacz.htm>

Vychází jednou ročně/Published yearly

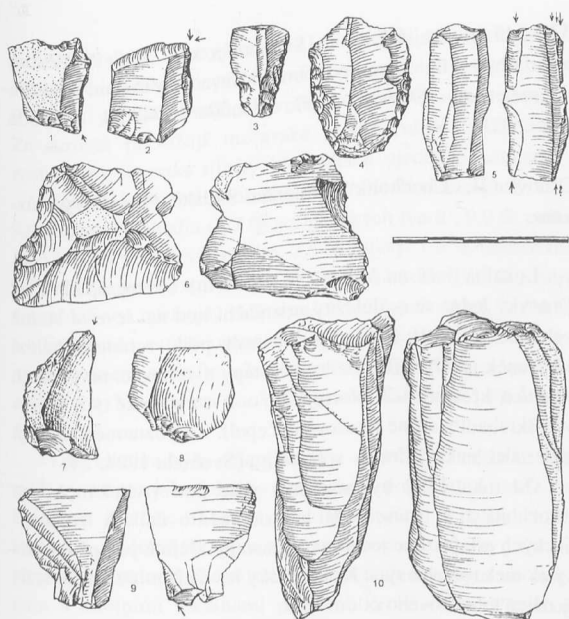
ISSN 1211-7250

ISBN 80-86023-71-0

Copyright © 2005 by the Archeologický ústav AV ČR Brno, and by the authors.

Tisk/Print Gloria Rosice

Pokyny pro autory na internetové stránce <http://www.iabrno.cz/3ca1cz.htm>
Instructions to authors on internet pages

Obr. 13. Buchlovice. Vybrané artefakty.
Buchlovice. Selected artifacts.

Naleziště je situováno severozápadně obce Buchlovice, v prostoru vrcholové kóty (391 m n. m.) návrší zvaného Chrástě, které je součástí temene vyběhajícího jihovýchodním směrem z hlavního hřebene Chřibů (obr. 12). Ze severovýchodu je návrší obtékáno Zlechovským potokem, z jihozápadu Zámeckým potokem, ze severozápadu je odděleno mírným sedlem od Barborky, severovýchodním až jihovýchodním směrem umožňuje výhled na mírně zvlněnou krajinu táhnoucí se až do Dolnomoravského úvalu. V prostoru lokality vystupuje rozrušené podloží, pokryvné sedimenty téměř chybí. Za pozornost stojí přítomnost izolovaných valounů rohoveců typu Krumlovský les s charakteristickou černou kůrou na povrchu.

Zjištěná stanice představuje nejvýše položenou lokalitu na Uherskohradištsku. Tento fakt může být způsoben skutečností, že většina podobných poloh je již zalesněna (většinou zalesnění začíná od výšky 300 m). Na druhou stranu lze oprávněně předpokládat přítomnost dalších, dosud neznámých lokalit v zalesněném terénu.

Hodnocená část kolekce sestává z 26 artefaktů. Převažující surovinou jsou silicity z glacienních sedimentů (11 ks), doplněné radiolaritem (5 ks), rohovcem typu Troubky/Zdislavice (3 ks), rohovcem typu Krumlovský les (4 ks) a rohovcem typu Boršice (3 ks). Z technologického pohledu kolekce sestává z 6 jader (obr. 13:10), z 1 mikrojádra, 6 ústěpů, zlomené čepelce, 6 zlomků a 9 nástrojů. Skupina nástrojů je tvořena 4 rydly (tři na zlomené čepeli – obr. 13: 2, 7, 9, a jedno vícenásobné – obr. 13:5), drásadlem (obr. 13:6), retušovanou čepelí (obr. 13:3) a zlomkem retušované čepelce (obr. 13:4), čepelí s vrubem a kombinovaným nástrojem – zobrazen s rydlem (obr. 13:1).

Stanice je situována v poloze (návrší), která je charakteristická pro počátek mladého paleolitu. Získaná kolekce nástrojů není typologicky příliš výrazná, přesto (na základě nálezu retušované čepelce a vícenásobného rydla) je ji možno přiřadit do okruhu aurignacienu. Podobně klasifikovat je pravděpodobně možné i nedalekou polohu Ploskárně, která je situována 150–200 m jihovýchodně od kóty Chrástě, v nadmořské výšce

340–355 m. V nejbližším okolí k této kultuře náleží lokality Boršice/Buchlovice – kóta 331, Stříbnice-Hořistky, Tučapy-Koukolky, Nad panským a Nad horkami (obr. 12).

Petr Škrdl, AÚ AV ČR Brno;
Bořek Žižlavský, Buchlovice

Literatura

Žižlavský, B. 1999: Nové paleolitické lokality v k. ú. Buchlovice. Informační zpravodaj ČAS, pobočka pro sev. Moravu a Slezsko 1999, 14–17. Kopřivnice.

Resumé

The site was discovered by Žižlavský (1999). The site is located on the top of the significant hill of Chrástě, summit of which reaches an elevation of 391 m asl. (obr. 12). Because of the elevation of 391 m asl., this site represents the most highly located site in the area and demonstrates, that Paleolithic occupation did not stop at altitudes of 300 m asl., and continues deeply and higher into the Chřiby Hills. On the spot were collected isolated unworked nodules of Krumlovský les-type chert with characteristic black cortex.

The analyzed collection consists of 26 artifacts. The prevailing raw material is erratic flint (11 items), supplemented by the radiolarite (5 items), Troubky/Zdislavice-type chert (3 items), Krumlovský les-type chert (4 items), and Boršice-type chert (3 items). The collection is composed of 6 cores (obr. 13:10), a microcore, 6 flakes, a broken blade, 6 fragments, and 9 tools. The group of tools consists of 4 burins, a sidescraper (obr. 13:6), a retouched blade (obr. 13:3), a fragment of retouched blade (obr. 13:4), a blade with notch, and a combination of burin with bec (obr. 13:1). Three burins on broken blades (obr. 13:2, 7, 9), and a multiple burin (obr. 13:5) compose the group of burins.

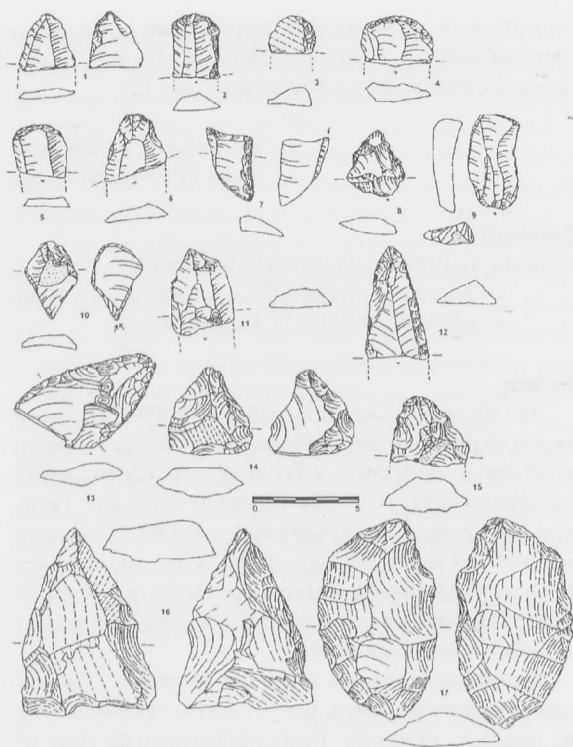
The site is located on a characteristic EUP position – on a hilltop – and yielded a typologically insignificant collection of artifacts. However, retouched blade and multiple burin allows an Aurignacian classification of this collection.

DRNOVICE (okr. Vyškov)

Drnovice I, „Končiny“, „Kněží háj“. Szeletien. Sídliště. Povrchový průzkum.

Na katastru této obce sbírá v posledních 25 letech štipanu industrii amatérský sběratel pan Miroslav Daněk. Na základě jeho sběrů od roku 1992 vznikl tento článek. Starší sběry Miroslava Daňky byly popsány J. Svobodou (1994). Popisované artefakty jsou uloženy v pobočce AÚ AV ČR Brno v Dolních Věstonicích.

Lokalita se nalézá severozápadním směrem od Drnovic v nadmořské výšce 330–345 m n. m. a je tvořena dvěma koncentracemi nálezů štipané kamenné industrie. Na východním a západním okraji lokality převažují artefakty z moravských jurských rohoveců a severských silicity, ve střední části bylo nalezeno několik křemencových nástrojů. Předběžné zprávy o této lokalitě zveřejnil J. Svoboda (1987; 1989), který klasifikoval 65 kusů nástrojů. Jako suroviny byly zastoupeny silicity, křemen a křemenec. Radiolaritu bylo jen malé množství. Ze silicity převažovaly moravské jurské rohovce. Severské silicity byly používány hlavně na škrabadla. Nástroje tvořila ze 31 %

Obr. 14. Drnovice. Vybrané artefakty. Drnovice I: 2, 8, 13, Drnovice III: 1, 3-7, 9-11, 14, 15, 17, Drnovice VI: 16, Drnovice VIII: 12. Drnovice. Selected artifacts.

drásadla, 23 % škrabadla – většinou plochá, 11 % rydel, 5 % listovitých hrotů a 1 tayacký hrot. Po roce 1986 zde Miroslav Daněk našel dalších 65 artefaktů (Svoboda 1994, 24). Jako surovina jsou ve 44 % užity moravské jurské rohovce, 20 % spongolit, 20 % severské silicity, 11 % křemenec, 4 % křemen a 1 % radiolarit. Kolekci nástrojů tvoří 5 bifaciálně opracovaných nástrojů – 2 z nich jsou fragmenty listovitých hrotů, zbytek masivní bifasy, 5 škrabadel, početnější jsou drásadla, retušované čepele atd.

Ve sběrech na této lokalitě pokračuje M. Daněk průběžně stále, protože má k této poloze ze svého domu nejbližší. Zdá se ale, že je toto naleziště z větší části již vysbírání.

Od roku 1994 zde bylo nalezeno dalších 197 artefaktů. Většinou šlo o zlomky (65 %) a úštěpy (23 %). Dále soubor obsahoval také čepele (6 %), jádra (4 %) a částečně retušované úštěpy (2 %). Nástroje zde byly nalezeny jen tři. Jednalo se o ploché škrabadlo na zlomené rohovcové čepeli (obr. 14:2), jemně retušované úhlové drásadlo vyrobené z rohovce typu Krumlovský les I (obr. 14:13) a zoubkovaný hrot ze severské silicity (obr. 14:8).

Jako surovina se nejvíce uplatnily moravské jurské rohovce (44 %), dále silicity severského původu (24 %). V souboru je významně zastoupen i spongolit (17 %). Naopak příliš se neuplatnily nekvalitní suroviny – křemenec (10 %) a křemen (6 %). Jedním zlomkem je zastoupen také radiolarit.

Nové nálezy starší kolekci z této lokality příliš nerozmnožily a surovinové i typologické zastoupení plně souhlasí se staršími poznatky. Lokalita se nachází na mírném svahu s výhledem na Vyškovskou bránu v nadmořské výšce

330–345 m – krajinný typ B (Svoboda a kol. 2002: 21). Zatím se zdá být velmi pravděpodobné dosavadní zařazení souboru do szeletien. (Svoboda 1987; Svoboda 1994: 24; Svoboda a kol. 2002: 150).

Drnovice II, „Chocholík“. Szeletien. Sídliště. Povrchový průzkum.

Lokalita leží na kopci (367 m n. m.) severozápadně od Drnovic. Jedná se o důležitý orientační bod na severní straně vchodu do údolí Drnůvky. Na poli pod vrcholem našel M. Daněk již dříve fragmenty a úštěpy z rohovce, severských silicity a křemenec. Z nástrojů šlo o 2 aurignacké typy (kýlovité škrabadlo, strmě retušovaná čepel). Za poznamenání stojí také nález mikrojádra ze spongolitu (Svoboda 1994, 24).

Od roku 1992 byl soubor z pole pod vrcholem kopce Chocholík a ze sousedícího lesa doplněn o dalších 16 paleolitických artefaktů a jeden nepatinovaný zřejmě postpaleolitický zlomek rohovce typu Krumlovský les 2. Neurčitelného stáří je nález rohovcového otlučkače.

Většinou šlo o úštěpy (7 ks – 44 %) a zlomky (5 ks – 31 %). Dále zde bylo nalezeno jedno křemencové jádro (spíše připravená surovina) a spongolitová čepel. Nástroje jsou v kolekci zastoupeny dvěma kusy. V obou případech se jedná o hrubá drásadla. Jedno je vyrobeno z křemenec a druhé z nekvalitního rohovce typu Krumlovský les 1.

Mezi surovinami zde převažuje drahanský křemenec (6 ks – 38 %), následovaný moravskými rohovci (4 ks – 25 %). Po dvou artefaktech (13 %) je vyrobeno ze spongolitu, křemenec a ze silicity severského původu.

Vzhledem k malému počtu zde nalezených artefaktů není možné soubor s jistotou kulturně zařadit. Vzhledem k okolním lokalitám je však velmi pravděpodobné zařazení také tohoto souboru do szeletien.

Zajímavý je nárůst podílu křemencové složky oproti Drnovicím I. To zřejmě souvisí s vyšší nadmořskou výškou (367 m) a s blízkostí zdrojů drahanských křemenců.

Drnovice III, „Za horko“. Szeletien. Sídliště. Povrchový průzkum.

Tato lokalita byla objevena až v roce 1992. Nachází se naproti kopci Chocholík v nadmořské výšce 300–320 metrů jihozápadně od obce pod televizním vysílačem. Hlídlá jižní svah vstupu do údolí Drnůvky. V roce 1992 zde bylo posbíráno 336 artefaktů. Ze surovin byly 53 % zastoupeny moravské jurské rohovce, 23 % severské silicity, 12 % spongolit, 7 % křemenec, 3 % křemen, 2 % radiolarit a v jednom případě byl artefakt zhotoven z vápence. Mezi rohovci jsou některé kusy jasně rozlišitelné jako typ Stránská skála. Artefakty mají menší rozměry. Nalezeno zde bylo jedno mikrojádro, několik mikročepelí, úštěpů a štěpín. Soubor nástrojů tvoří levalloiský hrot, listovitý hrot z rohovce, retušovaná zahrocená čepel a několik škrabadel (Svoboda 1994: 24).

Sběry M. Daňka na této lokalitě pokračovaly i v roce 1993 (Svoboda 1997). Posbíral zde 22 jader, 138 úštěpů, 28 čepelí a mikročepelí, 258 úlomků a třísek, 10 místně retušovaných artefaktů a 56 nástrojů. Soubor nástrojů tvoří 6 škrabadel (plochá, ale i masivnější, včetně kombinace s rydlem), 6 rydel (většinou na lomu, méně hranová), 5 hrotů (2 listovité,

1 mousterský), klínový nůž, 11 drásadel, 10 retušovaných čepelí (5 laterálně, 5 příčně), vrták, 2 zobce, 2 oškabovače, 6 dlátka a odštěpovačů, 3 vruby a 4 zoubkované nástroje. Ze surovin převažují moravské jurské rohovce, dále jsou zastoupeny severské silicity, křemenec a ojediněle radiolarit.

Celkem bylo z této lokality posbíráno 81 nástrojů. Z toho 9,9 % jsou škrabadla (3,7 % aurignackých tvarů), 9,9 % rydla, 12,3 % hroty (3,7 % listovité, 2,5 % bifasy, 1,2 % retušované a 3,7 % okrajově retušované), 17,3 % drásadla, 17,3 % vruby a zoubkované nástroje, 16 % retušované čepele, 11,1 % dlátka a odštěpovače a 6 % ostatní nástroje. Industrie je spíše drobných rozměrů a podle názoru J. Svobody (1994) se podobá souboru z Vincencova na Prostějovsku (Svoboda – Přichystal 1987).

Tato lokalita byla objevena až v roce 1992, takže nebyla tolik vysbírána jako lokality na druhém svahu údolí Drnůvky. Soubor z Drnovic III se od roku 1994 rozšířil o dalších 1169 artefaktů, přičemž tři nepatinované rohovcové zlomky jsou ale zřejmě postpaleolitického stáří. Zdejší industrie byla ve srovnání s okolními lokalitami poměrně drobnotvará. Převažují v ní zlomky (729 ks) a drobné třísky (87 ks). Úštěpů je v souboru 206 a poměrně vysoký je také počet čepelí (77 ks) – některé jsou místně retušovány. Jádra jsou zastoupena 35 ks a nástrojů je 32 ks.

Mezi nástroji převažují retušované čepele a čepelky – 12 ks. Většina z nich (8 ks) je vyrobena z moravských jurských rohovců, dvě jsou ze spongolitu a dvě ze severských silicítů. Další významnou skupinou nástrojů je osm škrabadel. Šest škrabadel je nízkých: škrabadlo vyrobené z rohovce typu Krumlovský les 1, dvojité škrabadlo na čepeli ze severského silicitu (obr. 14:9), škrabadlo na čepeli ze severského silicitu, škrabadlo vyrobené z moravského jurského rohovce, snad typu Krumlovský les 1 (obr. 14:4), škrabadlo na distální zlomku čepele z rohovce typu Troubky-Zdislavice (obr. 14:5) a zlomek škrabadla snad opět ze stejné suroviny (obr. 14:6). Další dvě škrabadla jsou vysoká a jsou vyrobena z moravského jurského rohovce a na distálním zlomku rohovcové čepele. Čtyřmi kusy je v souboru zastoupena i skupina hrotů. Jedná se o masivní listovité hrot z drahanského křemence (obr. 14:17), rohovcovou čepel retušovanou do hrotu, klínek z místního rohovce (obr. 14:14) a distální zlomek snad levalloiského hrotu z rohovce typu Stránská skála (obr. 14:1). Soubor nástrojů dále obsahoval čtyři drásadla. První z nich bylo konvexní drásadlo vyrobené z křemence, dále vkleslé drásadlo na zlomku severského silicitu, úhlové drásadlo na plochém zlomku moravského jurského rohovce a strmě retušované úhlové drásadlo na zlomku rohovce typu Krumlovský les (obr. 14:15). Rydla byla v souboru z Drnovic III zastoupena dvěma kusy. Jednalo se o klínové rydlo na úštěpu ze severského silicitu (obr. 14:10) a o nevydařené hranové rydlo vyrobené také ze stejné suroviny (obr. 14:7). Kolekci nástrojů doplňovalo dláto na distálním zlomku rohovcové čepele (obr. 14:11) a rydlový odštěp ze severského silicitu.

Co se týká surovinového složení souboru, tak jednoznačně dominují moravské jurské rohovce – 65 %. Kromě místních méně kvalitních rohovců je zastoupen i rohovec typu Stránská skála, rohovec typu Krumlovský les, rohovec typu Troubky-Zdislavice a rohovec typu Olomučany. Významně je zastoupen také spongolit (14 %) a severské silicity (13 %). Méně jsou zastoupeny místní nekvalitní suroviny – křemenec (5 %) a kře-

men (3 %). Přítomen je také radiolarit (1 %). Ojediněle se objevil úštěp z místního slepence a rohovcové brekcie. Zastoupení surovin se tedy od sběrů z let 1992–1993 příliš neliší.

Celkem bylo tedy na této lokalitě nashromážděno už 113 nástrojů. Z toho škrabadla (14,2 %) převažovala nad rydly (8,8 %). Významná je skupina hrotů (12,4 %). Zastoupeny jsou jak listovité hroty a bifasy, tak i levalloiské a mousterské hroty, ale i čepele retušované do hrotu. Překvapivě početná je skupina retušovaných čepelí – 22,1 %. Soubor doplňují drásadla (15,9 %), vruby a zoubkované nástroje (12,4 %), dlátka a odštěpovače (8,8 %). Ostatních nástrojů je 5,3 %.

J. Svoboda (1994: 20) rozdělil lokality Vyškovské brány do třech skupin: stanice na mírných svazích Dražanské vrchoviny s výhledem na Vyškovskou bránu (325–380 m n. m.), chráněné lokality v bočních údolích vedoucích do Vyškovské brány (290–370 m n. m.) a stanice na náhorních plošinách Dražanské vrchoviny poblíž výchozů křemenců (360–450 m n. m.). Stanice Drnovice III náleží do první skupiny. Zdejší industrie je v porovnání s ostatními stanicemi této skupiny více drobnotvará a čepelovitější. Částečně je to jistě způsobeno vysokým podílem artefaktů vyrobených ze silicítů (92 %). Ze všech nalezišť první kategorie působí štípaná industrie z Drnovic III nejvyspěleji.

Soubor by se dal přiřadit k szeletienu. Přítomnost levalloiské techniky řadí zdejší kolekci do szeletienu levalloiské facie, kterou nově definovala Z. Nerudová (2003). Kolekce se částečně podobá některým industriím z Ondraticka, např. Drysici III (Nerudová 2000).

Protože kolekce z Drnovic III obsahuje 115 ks nástrojů, bylo možné provést typologické srovnání s ostatními szeletien-skými lokalitami na Moravě (viz tab. 2.). Stejně jako blízka stanice Opatovice I zapadá i soubor z Drnovic III do okruhu lokalit szeletienu levalloiské facie přítomností jak bifaciálně opracovaných nástrojů (4,35 %), tak i levalloiských hrotů (1,74 %). Na druhou stranu se od souborů tohoto horizontu v mnoha ohledech liší. Zdejší industrie je nejvíce drobnotvará ze všech paleolitických lokalit na Vyškovsku. Zajímavou skutečností je na szeletien poměrně vysoká čepelovitost zdejší kolekce. Z toho plyne i vysoké zastoupení čepelových hrotů (3,84 %) a retušovaných čepelí a čepelek (21,74 %) v souboru. Poměrně vysoké je i zastoupení aurignackých typů škrabadel (5,22 %). Přítomnost bifaciálně opracovaných nástrojů, drásadel, levalloiských hrotů, retušovaných i neretušovaných čepelí a čepelek a čepelových hrotů v jednom souboru naznačuje možnost pomíchání industrie szeletienské a epigravetienské stanice. Tuto možnost připouští i J. Svoboda (1994: 30). Proti tomu naopak stojí skutečnost, že se kolekce jeví poměrně rozměrově i surovinově homogenní, což by však bylo nutné ještě metricky ověřit.

J. Svoboda (1994: 32) srovnával kolekci z Drnovic III se souborem z Vincencova (Svoboda – Přichystal 1987), který je řazen do pozdního vyspělého szeletienu (Nerudová 2003: 79). Stejně jako v Drnovicích III je i ve Vincencově poměrně vysoký podíl čepelí – Ilam 34,9 % (Svoboda – Přichystal 1987, 8). Na druhou stranu se ale jedná o jedinou lokalitu moravského szeletienu, kde je více rydel než škrabadel, což v případě Drnovic III zdaleka neplatí. Ve Vincencově navíc chybí levalloiská technika, je zde více listovitých hrotů a méně aurignackých typů škrabadel než v Drnovicích III. Typologicky jsou tedy tyto dvě kolekce poměrně rozdílné.

Drnovice IV. Szeletien. Ojedinelý nález. Povrchový průzkum.

Tato velmi malá lokalita se nachází na pláni před vstupem do údolí Drnůvky na pravé straně od silnice z Drnovic do Lulče v nadmořské výšce 295 metrů. M. Daněk zde našel škrabadlo na přepáleném zlomku severského silicitu a dva kusy patinovaného severského silicitu (Svoboda 1994: 24). Jedná se tedy spíše jen o ojedinelé nálezy. Od roku 1992 zde k žádným novým nálezům nedošlo. Vzhledem k poloze lokality je pravděpodobné, že zde nalezené artefakty náležejí podobně jako u okolních stanic do szeletienu.

Drnovice V, „Přidánky“. Szeletien. Ojedinelý nález. Povrchový průzkum.

V případě této lokality se jedná spíše o postpaleolitické pravěké naleziště, které se nachází na pravém svahu při vstupu do údolí Drnůvky v nadmořské výšce 275–290 m n. m. Původní nález dvou patinovaných úštěpů ze severského silicitu (Svoboda 1994: 24) byl od roku 1994 rozšířen o jeden rohový úštěp a dva zlomky křemene (ty však mohou být také holocenního stáří). Zdá se, že lidé v těchto místech v paleolitu dlouhodobě nesídlili.

Drnovice VI „Podsetky“. Szeletien. Sídliště. Povrchový průzkum.

Tato lokalita se nachází asi 0,5 km západně od Drnovic V, hlouběji v údolí Drnůvky v nadmořské výšce 280–300 metrů. Miroslav Daněk zde posbíral rydlo na zlomku rohovce, příkré boční škrabadlo, 2 zlomky spongolitu, 3 kusy křemence a 1 kus jiného moravského jurského rohovce (Svoboda 1994: 24).

Od roku 1994 přibýlo dalších 91 artefaktů a jeden postpaleolitický spongolitový úštěp. Mezi artefakty převažují zlomky (68 %), následují úštěpy (22 %) a místně retušované úštěpy (4 %). Soubor obsahoval také čtyři nástroje (4 %), křemencové jádro a křemenný otloukač.

Ze surovinového hlediska převažuje v souboru křemene (38 %), následován moravskými jurskými rohovci (31 %). Dále jsou zastoupeny severské silicity (11 %), křemen (10 %) a spongolit (9 %).

Z retušovaných nástrojů zde byl nalezen unikátní masivní křemencový klín trojúhelníkovitého tvaru s oboustranným opracováním, který ale může být také holocenního stáří (obr. 14:16), dále úhlové drásadlo na zlomku úštěpu z rohovce typu Krumlovský les 1, křemencové konvexní drásadlo a masivní konkávní drásadlo vyrobené z křemence.

Ve srovnání s nálezy z nedaleké lokality „Za horkó“ je zdejší industrie větších rozměrů, což je částečně dáno také vyšším zastoupením křemence, který v Drnovicích VI dokonce dominuje. Na rozdíl od Drnovic III zde nebyla zaznamenána levalloiská technika. Kulturně lze tento soubor zařadit s největší pravděpodobností do szeletienu. Toto zařazení je pravděpodobné nejen vzhledem k charakteru industrie, ale také vzhledem k poloze lokality na mírném svahu nad údolím Drnůvky.

Podobně jako na blízké polykulturní lokalitě Drnovice-Přidánky je možné, že také v Drnovicích VI došlo k pomíchání souborů paleolitického a holocenního stáří. Zvláště u křemen-

ných a křemencových artefaktů bývá obtížné tyto soubory od sebe oddělit.

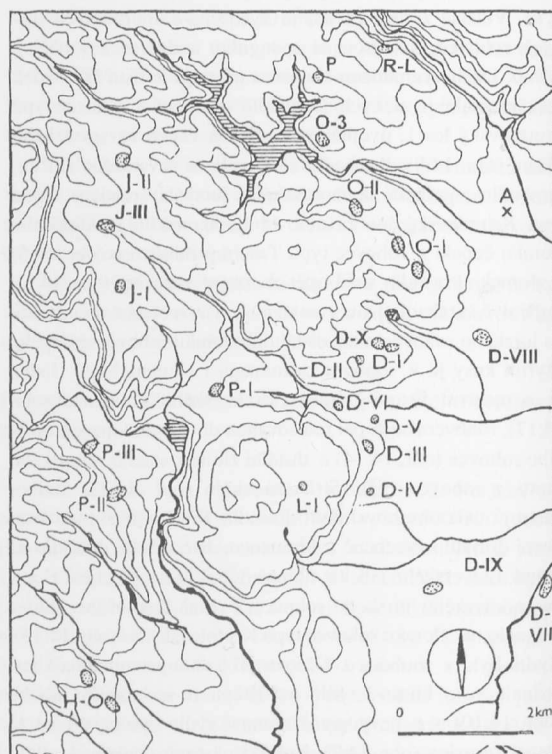
Drnovice VII „Ostrovy“. Szeletien. Sídliště. Povrchový průzkum.

Tato malá lokalita byla objevena až v roce 1993 u soutoku Rostěnického a Bohdalického potoka asi 4 km jihovýchodně od Drnovic (260 m. n. m.). Od té doby zde M. Daněk posbíral 20 kusů artefaktů. Nepatinované spongolitové jádro je ale zřejmě postpaleolitického stáří. Kolekci paleolitického stáří tvoří 12 zlomků a 7 úštěpů.

Ze surovin jsou nejvíce zastoupeny moravské jurské rohovce (8 ks), dále křemene (5 ks), křemen (4 ks) a spongolit (2 ks). Kulturní určení souboru je pro malý počet nalezených artefaktů nejisté. Výběr polohy naleziště se v dané oblasti nejvíce podobá szeletenské strategii.

Drnovice VIII „Dlouhé nivy“. Szeletien. Sídliště. Povrchový průzkum.

Tuto malou lokalitu objevil M. Daněk v roce 1995. Nachází se na mírném svahu při vstupu do údolí Drnůvky nad levým břehem potoka v nadmořské výšce kolem 275 metrů.

Obr. 15. Vyškovsko. A: profil v cihelně Vyškov-Dědice, D: Drnovice I–X, H–O: Habrovany-Olšany, J: Ježkovice I–III, L: Luleč, O: Opatovice I–III, P: Pístovice I–III, R–L: Rychtářov-Lhota. The Vyškov Gate Area. A: section at the Vyškov-Dědice brickyard, D: Drnovice I–X, H–O: Habrovany-Olšany, J: Ježkovice I–III, L: Luleč, O: Opatovice I–III, P: Pístovice I–III, R–L: Rychtářov-Lhota.

Podařilo se tu najít jen 6 artefaktů, z toho 3 zlomky, 2 nástroje a 1 křemencové jádro.

Z nástrojů zde bylo nalezeno atypické rydlo na retušované rohovcové čepeli a konvergentně retušovaný čepelový hrot z rohovce (obr. 14:12).

Mezi surovinami jsou čtyřmi kusy zastoupeny moravské jurské rohovce a dvěma artefakty drahanský křemenec. Kulturní zařazení je vzhledem k malému počtu nalezených artefaktů nejisté.

Drnovice IX „Žleby“. Paleolit. Ojedinelý nález. Povrchový průzkum.

Jedná se o polohu asi 3 km jižně od obce mezi státní silnicí do Vyškova a dálnicí D1 ve výšce 280 metrů nad mořem. M. Daněk zde v roce 1996 posbíral tři zlomky křemene a dva fragmenty nekvalitního místního rohovce. Jde tedy spíše jen o ojedinelý nález. Paleolitické stáří zde nalezených artefaktů je navíc nejisté.

Drnovice X „Budonice“. Paleolit. Ojedinelý nález. Povrchový průzkum.

Tato poloha se nachází asi kilometr severně od Drnovic v nadmořské výšce kolem 300 metrů. Ve středověku zde stávala dnes již zaniklá ves Budonice. M. Daněk tady v roce 1996 nalezl tři artefakty, z toho jeden úštěp rohovce typu Olomučany může být postpaleolitický. Paleolitického stáří je nejspíš zlomek severského silicitu a snad i křemencový úštěp.

Jde tedy jen o ojedinelé nálezy. Může se navíc jednat o sekundární depozici z okolních svahů.

Závěr

Amatérský archeolog pan Miroslav Daněk objevil v posledních dvaceti letech na Vyškovsku síť nepříliš bohatých mladopaleolitických stanic (obr. 15). Nejvíce lokalit se mu pochopitelně podařilo objevit v okolí jeho bydliště – Drnovic. Jedná se o povrchová naleziště, takže struktura sídelní strategie je značně zkrácena rozlohou a polohou zemědělsky obdělávaného území, na kterém se podařilo identifikovat jednotlivé lokality. Vzhledem k rozloze zalesněného území lze předpokládat ještě značné množství dosud neidentifikovaných poloh s různě starými nálezy.

Ondřej Mlejnek, FF MU Brno

Literatura

Nerudová, Z. 1995: Levalloiské tradice v počátcích mladého paleolitu na Moravě. Rkp. dipl. práce, FF MU Brno.
Nerudová, Z. 1996: Szeletienská kolekce z Jezeřan I a její vztah k microquieniu. AMM, Sci. soc. 81, 1–36.
Nerudová, Z. 1999: Ořeňov I a II. K problému existence levalloiského konceptu v szeletieniu. Pravěk NŘ 9, 19–40.
Nerudová, Z. 2000: Ondratický szeletien: poloha Drysice III, V a Ondratice IV. Pravěk NŘ 10, 1–25.
Nerudová, Z. 2003: Variabilita levalloiské metody na počátku mladého paleolitu na Moravě. AMM, Sci. soc. 88, 75–90.

Tab. 2. Procentuální zastoupení hlavních typů nástrojů ve vybraných moravských szeletických souborech. Percentual shares of the main tool categories for selected Szeletian collections.

typ	Drnovice III	Opatovice I	Jezeřany I	Ořeňov I	Ořeňov II	Vincencov	Neslovce	Bořitov V	Dryšice I	Dryšice III	Ondratice IV	Ondratice VII
nízké škrabadlo	9,57	8,45	11,2	15,02	20,65	9,9	19,1	6	15,53	20,61	21,67	23,93
vysoké škrabadlo	5,22	4,93	4	5,17	1,41	3,1	1,4	2,8	3,2	3,05	3,33	5,13
rydlo	8,7	7,75	0,8	5,05	6,5	17,5	6,7	5,2	10,05	6,87	15	7,69
listovitý hrot	3,48	4,93	31,2	5,65	14,97	9,9	13,2	2	5,02	4,58	1,67	5,13
levalloiský hrot	1,74	0,7	0,8	10,58	2,54	0	0	0	0,91	1,53	0	0,85
mousterský hrot	1,74	2,11	0,8	0,72	0	2,5	1,6	0,1	0,46	0	0	0,85
čepelový hrot	3,48	2,11	0	0,36	0	0,6	0	0,6	0,91	1,53	0	1,71
jíný bifas	0,87	2,82	0,8	0,12	0,56	0,6	1,2	8,7	1,83	0	0	0
drásadlo	16,52	28,87	25,6	24,88	30,51	25,6	25,1	24,3	35,16	35,11	31,67	40,17
retušovaná čepel	21,74	11,27	0	3,61	6,5	x	x	x	1,83	2,29	0	2,56
jiné	26,96	26,06	24,8	28,85	16,38	30,8	27,5	34,9	25,11	24,43	26,67	11,97
celkem nástrojů	115	142	109	832	354	160	507	687	219	131	60	117

Pozn. Údaje pro Jezeřany I podle Z. Nerudové (1995, 1996), pro Ořeňov I podle Z. Nerudové (1999), pro Ořeňov II podle Z. Nerudové (1995), pro Vincencov podle J. Svobody a A. Přichystalá (1987), pro Neslovce podle K. Valocha (1973), pro Bořitov V podle M. Olivy (1987), pro Dryšice I, Dryšice III a Ondratice IV podle Z. Nerudové (2000) a pro Ondratice VII podle Z. Nerudové (1995).

- Oliva, M. 1987: Vyvinutý micoquien z návrší „Horky“ u Bořítova, první výsledky – Le Micoquien évolué de Bořítov V (Moravie centrale), premiers résultats, AMM, Sci. soc. 72, 21–44.
- Svoboda, J. 1980: Křemencová industrie z Ondratice. K problému počátku mladého paleolitu. Studie AÚ ČSAV Brno. Praha.
- Svoboda, J. 1987: Průzkum paleolitické stanice u Drnovic, PV 1985, 14.
- Svoboda, J. 1989: Průzkum paleolitu na Vyškovsku v roce 1986, PV 1986, 16–17.
- Svoboda, J. 1994: The Upper Palaeolithic settlement of the Vyškov Gate, Regional survey, 1988–1992. PA, 85, 18–34.
- Svoboda, J. 1997: Drnovice (okr. Vyškov). PV 1993–1994, 102–103.
- Svoboda, J. a kol. 2002: Paleolit Moravy a Slezska. Brno.
- Svoboda, J. – Přichystal, A. 1987: Szeletská industrie z Vincencova (Otaslavice, okr. Prostějov), AMM Sci. soc. 72, 5–19.
- Valoch, K. 1973: Neslovice, eine bedeutende Oberflächenfundstelle des Szeletiens in Mähren, AMM, Sci. soc. 58, 5–76.

Resumé

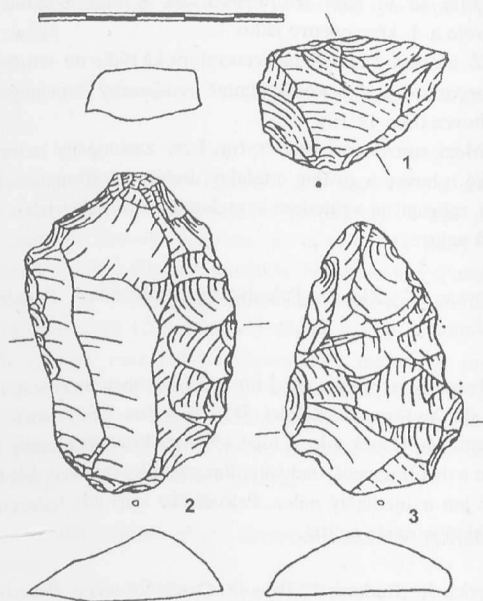
During the last twenty-five years, an amateur collector Miroslav Daněk has discovered a complex network of small Paleolithic sites, using the method of the systematic surface surveys in the surrounding of his house in Drnovice in the Vyškov Gate. He has distinguished ten small Szeletien sites here. Collections from these sites till 1992 were published by Jiří Svoboda (1994).

This article summarizes the previously described collections and adds the new collections from 1992–2004. During this period, Daněk collected another 1508 artifacts, among them 43 tools were recognized. These sites are situated mainly on the gentle slopes on the foot of the Drahaný Highland with the view of the Vyškov Gate.

In the case of the larger collection from Drnovice III it was possible to carry out the typological comparison with another Szeletien collections from other parts of Moravia (see tab. 2). The collection from Drnovice III can be classified as the Szeletien with the Levallois technique (Nerudová 2003: 79). However, the artifacts from this site are usually small-sized and also the share of blades increases here. It could be caused by the Epigravettien artifacts included in the Szeletien collection or by the later age of the finds from Drnovice III.

HABROVANY-OLŠANY (k. ú. Olšany, okr. Vyškov) „Čloubky“. Szeletien. Sídliště. Povrchový průzkum.

Lokalita se nachází na kopci severně od Habrovan v nadmořské výšce kolem 380 metrů. Zdejší paleolitické naleziště objevil roku 1968 učitel Antonín Duroň. Posbíral zde 34 artefaktů, z toho 15 nástrojů. Jednalo se o 2 krátká škrabadla, rydlo-vrub, 2 klínová rydla, 2 zlomky čepele, 3 drásadla, 2 odštěpovače a 3 listovité hroty. Jako surovina zde byly použity hlavně moravské jurské rohovce, méně pazourek a křídový rohovec. Artefakty jsou silně patinované, někdy eolicky ohlazené (Klíma 1971, 52–54).

Obr. 16. Habrovany-Olšany. Vybrané artefakty.
Habrovany-Olšany. Selected artifacts.

V roce 1990 zde sebral amatérský sběratel z Drnovic Miroslav Daněk nálezy z temene kopce (350–380 m n. m.) a z níže položené akumulace v poloze „Čloubky“ (325 m.n.m.). Na horní lokalitě našel rydlo ze severského silicitu, malý bifas ze spongolitu, pazourkové boční škrabadlo a velký úštěp křemene s vrubem. V poloze „Čloubky“ posbíral retušovaný spongolitový úštěp, pazourkové drásadlo a 2 čepele. Vedle toho zde posbíral také mladší, asi mezolitické nástroje (Svoboda 1994, 28).

V nedalekém okolí byly nalezeny další ojedinělé kusy štipané industrie. Jedná se o tři úštěpy a hrotitý artefakt. Pět artefaktů pochází z jiného místa v Habrovanech a rydlo z nedalekých Tučap. Jeden bíle patinovaný hrot z Habrovan je uložen ve Vyškovském muzeu (Svoboda 1994, 28; Klíma 1971, 54, 55).

Osm předmětů nalezených Antonínem Duroňem pohromadě na ploše asi dvou metrů čtverečních poblíž paleolitické lokality Čloubky (škrabadlo, tři trapézy, čepelovitý úštěp z radiolaritu a drobné čepele z rohovce) zařadil B. Klíma (1971, 56) do mezolitu.

Miroslav Daněk tu pokračoval ve sběrech i po roce 1994. Nalezl zde dalších 77 štipaných artefaktů a jeden křemenný otloukač. V souboru převažovaly zlomky (60 %) a úštěpy (23 %). Poměrně vysoké je procentuální zastoupení retušovaných nástrojů (10 %), našla se tady také tři jádra (4 %) a dvě rohovcové čepele (3 %).

Kolekce osmi nástrojů se skládala ze tří škrabadel – dvě z nich byla nízká na čepeli ze severského silicitu a jedno vyčnělé s laterální retuší ze spongolitu (obr. 16:2). Skupinu hrotů zastupoval unificiální listovitý hrot z rohovce (obr. 16:3) a zlomek listovitého hrotu ze severského silicitu. Soubor doplňují dvě úhlová drásadla z křemence (obr. 16:1) a rohovec a jedno dlátko ze severského silicitu.

Největší podíl mezi surovinami mají na této lokalitě moravské jurské rohovce (47 %). Mezi nimi převažuje nekva-